

ԲԱՐԵԳՈՐԾ

BAREGORTS, սեպտեմբեր, 2013, քիվ 22, БАРЕГОРЦІ

«ԳՈՒՐԳԵՆ ՄԵԼԻՔՅԱՆԻ ՔԱՇԱԹԱՂԻ ԲԱԶՄԱԶԱՎԱԿ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԻ ԶԻՄՆԱԴՐԱՄԻ» ԵՌԱՄՅԱԿ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

ԱՄՍՈՒՆՔԻ ԶԱՄԱՅԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՓԱՌԱՏՈՆԸ ՇՈՒՇԻՈՒՄ

Գեղարվեստական խոսքի հմայքը և ներգործուն ուժը թերևս միայն երաժշտության հետ է համեմատելի: Բարդ երևույթ է ասմունքը՝ բազմաթիվ նրբություններ ու բարդություններ պարունակող խոսքարվեստը, որը դրսևորվում է որպես ասմունքողի և ունկնդրի անմիջական հաղորդակցություն: Իսկ պատկերավոր խոսքի ընկալման, մեկնաբանելով վերարտադրման արվեստում շատ քչերն են հաջողության հասնում: Մինչդեռ խոսքարվեստն այսօր առավել քան անհրաժեշտ է ոչ միայն որպես մեր ոսկեդեմիկ մայրենիի գեղեցկությունները բացահայտելու ինքնարտահայտման հնարավորություն, այլև որպես բանաստեղծության խորքում ամբարված մեր հոգեմտավոր էությունը բացահայտող եղանակ ու միջոց, հայեցի բնավորություն ու մտածողություն ձևավորող ազգային բացառիկ հարստություն:

Այս գիտակցությամբ են սփյուռքահայ բարերարներ Ալեք Բաղդասարյանն ու Նիք Քանյանը «Գուրգեն Մելիքյանի՝ Քաշաթաղի բազմազավակ ընտանիքների հիմնադրամի» աջակցությամբ, Սարգիս Գալստյանի հմուտ համակարգումով Շուշիում կազմակերպում ասմունքի համահայկական երկրորդ փառատոնը՝ այս անգամ Երևանի Վ. Տերյանի, Վ. Թեքեյանի, Զր. Մաթևոսյանի անվան դպրոցների, Ջավախքի՝ Ախալքալաքի և Ախալցխայի շրջանների, Իրանի Թեհրան քաղաքի և Արցախի Զանրապետության շրջանների՝ կրտսեր, միջին և ավագ տարիքային խմբերի 90–ից ավելի աշակերտների մասնակցությամբ և նրանց ուղեկցող ուսուցիչների ներկայությամբ:

Փառատոնի մասնակիցները Արցախում շրջագայելիս. Գանձասարի ճանապարհին՝ ազերիներից գրաված ու նրանց դեմ կռված տանկի մոտ

Մեծ խորհուրդ ուներ փառատոնի անցկացումը վերածնության ուղին բռնած Շուշիում, մասնավոր որ Արցախում այս պատանիների մեջ են փնտրում իրենց թատրոնի ապագա դերասաններին:

Հայոց երբեմնի մշակութային կենտրոն Շուշիում ասմունքի համահայկական երկրորդ փառատոնը տեղի ունեցավ օգոստոսի 5 – 9-ը, 7-ին կազմակերպվեց ուղևորություն դեպի Տիգրանակերտ ու Գանձասար, իսկ 8-ին Շուշիի Խաչատուր Աբովյանի անվան դպրոցում հաղթողների մրցանակներն ու պարգևները հանդիսավորությամբ հանձնելուց հետո նրանց և

զնահատող հանձնախմբի արվեստագետ անդամների ուժերով կայացավ եզրափակիչ ճոխ համերգ:

Փառատոնի զնահատող հանձնախմբի կազմում էին վաստակավոր դերասանուհի, միջազգային փառա-տոների դափնեկիր, պրոֆեսոր Լալա Մնացականյանը, թատրոնի և կինոյի ինստիտուտի դասախոս, ասմուն-քող, մրցույթների դափնեկիր Աննա Յեքեքյանը, երգիչ ԵՊՀ հայ բանասիրության ֆակուլտետի դեկան, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Արծրուն Ավագյանը, ԵՊՀ արևելագիտության ֆակուլտետի դեկան, «Քաշաթաղի բազմազավակ ընտանիքների հիմնադրամի գործադիր տնօրեն, պրոֆեսոր Գուրգեն Մելիքյանը, ԵՊՀ հայ գրականության ամբիոնի վարիչ, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Սամվել Մուրադյանը, Արցախի գիտության և կրթության նախարարության աշխատակիցներ Ժաննա Այվազյանը, Ելիզավետա Միրզոյանը, Իրինա Յովհաննիսյանը:

Նախքան փառատոնի սկսվելը Շուշիի «Ավան պլազա» հյուրանոցում, ուր տեղի ունեցավ միջոցառումը, կայացաւ թուրքիկ հավաք, ուր ուղեկցող ուսուցիչները ծանոթացան միմյանց ու զնահատող հանձնախմբի կազմին: Նախագահ պրոֆ. Ա. Ավագյանը Արցախի ԿԳ նախարարի ներկայությամբ բացատրեց փառատոնի նշանակությունը, մրցույթի կարգն ու պայմանները, հավաստիացրեց, որ հանձնախումբը գործելու է բացարձակ անաչառությամբ և իրական լավագույններին ընտրելու սկզբունքով:

Երկու օր շարունակ հյուրանոցի մեծ սրահում հնչում էր հայ դասական ու ժամանակակից հեղինակների բանաստեղծական խոսքը, լեփ-լեցուն դահլիճում ներկաներն զմայլվեցին երևանցի, ջավախեցի, իրանցի ու արցախեցի հայ երեխաների մատուցած գեղարվեստական խոսքով, ըմբռնեցին Սայաթ-Նովայի, Խ. Աբովյանի, Յ. Թումանյանի, Սիամանթոյի, Վ. Թեքեյանի, Վ. Տերյանի, Ե. Չարենցի, Յ. Շիրազի, Պ. Սևակի, Յ. Սահյանի և ուրիշների ստեղծագործությունները, ապրեցին հուզումնալից պահեր, հիացան հոյակապ ասմունքով, որ հնչում էր իրանցի արցախեցի, երևանցի, ջավախեցի հայ պատանիների և աղջիկների շուրթերից:

Ավարտվեց փառատոնը: Լավերը շատ էին, հաղթողները՝ քիչ, սակայն պարտվող չկար: Ամենից դժվար վիճակում էր զնահատող հանձնախումբը, որն ընտրություն պիտի կատարեր լավերի ու լավագույնների միջև: Փառատոնում ամենից լավ իրենց դրսևորեցին իրոք լավ պատրաստված իրանցի երեխաները, որոնք շահեցին փռատոնի և «Ամերիա» բանկի գլխավոր մրցանակները և իրենց փայլուն կատարումներով մի առանձին շուք հաղորդեցին այդ համահայկական միջոցառմանը: Արցախի մշակույթի նախարարության և Շուշիի քաղաքապետարանի պատվոգրերին արժանացան նաև կազմակերպիչներ Ալեք Բաղդասարյանն ու Նիք Քանյանը:

ՄԵՐ ԱՎԱԳ ԲԱՐԵԳՈՐԾԸ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ ՀԱԿՈՒ ԱԼԹԻԲԱՐՄԱՔՅԱՆ ՀԱՅԻ ՏԵՍԱԿԻ ՀԵՏ

ԹՂԹԱԿԻՑ – Սիրելի՛ Հակոբ Ալթի-Մելիքյանի, Ձեր տիկնոջ՝ Սարիի հետ «Բարեգործի» նախորդ համարներից բարձրաբան, մեր ավագ բարեգործ, միասին մեր ուղևորությունը դեպի մեկուկ եք եկել: Ուրախ եմ՝ կրկին Ձեզ Արցախ ու Ծիծեռնավանք, նաև այնտեղ թյունը, Ձեր բարեգործությունը: Չի մո- Հայաստանում տեսնելով: Ձեմ մոռացել Ձեր միջոցներով դրվելիք խաչքարի ռացվել Ծիծեռնավանքի Ս. Գևորգ եկե- 2009 թ. մեր հանդիպումը Գուրգեն տեղը ճշգրտելու նպատակով: Ես էլ դեցու սպասավորի բազմազավակ հղի

կնոջ հանդեպ տիկին Մարիի վերաբերմունքը: Արդեն յոթ երեխա ծնած և հղի այդ կինը երբ ասաց՝ սա ութերորդն է, իններորդը Հայկազն է լինելու: Նա իրենց տուն հրավիրեց, Ձեր տիկինը, տեսնելով տարբեր անկյուններից, պատուհաններից, ծառաբների հետևից ծիկրակող ամաչկոտ ձագուկներին, նրան նվիրեց իր պայուսակի ամբողջ պարունակությունը՝ դրամը, զարդեղենը, պերճանքի պարագաները (Միջամտում է Գ. Մելիքյանը: - Այս անգամ էլ տիկինը, ամուսնուց անկախ, 150 000 դրամ է նվիրել): Միրելի՛ Հակոբ, այս անգամ ձեր այցելությունը նույն նպատակն ունի, թե՞ շարունակություն է:

ԱԼԹ. - Նպատակը նույնն է կամ նախորդների շարունակությունը: Մեր արձակուրդը ավելի սիրում ենք անցկացնել. Հայաստանում՝ մեր ազգային հողի վրա, մեր պետության հովանու ներքո, մեր հարազատների շրջապատում: Ամեն տարի Ձեր հիմնադրամին կանոնավորապես նվիրատվություն անում են, սակայն նախորդ տարի նվիրածս գումարը պակաս էր. 500 եվրո պարտք էի մնացել. շատ էի անհանգիստ: Այս տարի անծամբ եկել եմ լրացնելու և պարտքս մարելու, որովհետև կը խորհիմ, թե դրա պատճառով մի կարևոր բան թերի մնացած կլինի: Չպիտի մոռանաք, որ Հայաստանի մեջ ամեն բան, ամեն սիմվոլ մեզի համար կարևոր արժեք է:

ԹՂԹ. - Մենք աստիճանական փոփոխությունները դժվար ենք նկատում: Ի տարբերություն մեզ՝ հիմա Դուք Հայաստանը տեսնում եք 4 տարիների հեռավորությունից. Ի՞նչ փոփոխություն եք նկատում:

ԱԼԹ. - Նորանկախ պետություն է՝ երկրաշարժի և պատերազմի տխուր հետևանքներով: Դժվարությունները շատ են, բայց անհաղթահարելի չեն, կամաց-կամաց ամեն ինչ կլավանա: Մենք դրսից դիտող ենք ու շատ բան կը տեսնինք: Երբ շրջում ենք Երևանի փողոցներով, փոփոխություններն ակնառու են. մարդոց հագուկապը, բարեկիրթ կենցաղավարումը, այգիների, պուրակների մաքրությունը, անշուշտ առաջընթացի արդյունք են: Երևանը հաճելի, գեղեցիկ քաղաք է: Ուրախությամբ իմացա, որ հայ մարդոց ինտեռնետ կապը 95 % է, Եվրապա՝ Փարիզ, 4 - 5 տարի առաջ 70 % էր, հիմա թող ըլլա 90

%: Ասիկա բարձր ցուցանիշ է: Մենք Եվրոպայեն վար չենք: Հոն ալ դժգոհություններ շատ կան: Քննադատությունը ընդունելի է եթե առողջ է, սակայն պետք չէ ամեն երկրորդական, չնչին բանի համար պետությանը քննադատել: Ֆինանսական ու այլապես դժվարությունները շուտով կը հաղթահարվին:

Գ. ՄԵԼԻՔՅԱՆ (Միջամտում է) - Սիրում եմ մարդու այս տեսակը, այս առողջ մտածելակերպը: Իրոք պետք չէ ամեն դատարկ, երկրորդական բանի համար քննադատել ու թուլացնել մեր պետականության հիմքերը: Հակոբ Ալիթիբարմաքյան հայի համար ամեն ինչ Հայաստանով է չափվում. Վ. Սարոյանի «Ուր որ երթաս Հայաստան պոռա» նշանաբանի արժեքը ամենից լավ նա է հասկացել:

ԹՂԹ. - Նոր եմ վերադարձել Արևմտյան Հայաստան և Կիլիկիա կատարած ուղևորություն-ուխտագնացությունից: Տեսա հայոց երբեմնի հզորության խորհրդանիշները՝ Կարսի, Անիի, Վանի, Բայազետի Սըսի, Կոռնիկոսի, Անարգաբայի բերդերն ու բերդապահասաները, որոնց ուղեցույց-ցուցանակներին կառուցող տերերի փոխարեն նվաճող ալփապալանների և այլ սելջուկ-թուրքերի անուններ են, իսկ նրանց գլխին թուրքական դրոշ է ծածանվում: Մզկիթի վերածված Կարսի Առաքելոց եկեղեցին, օրինակ, ներկայացված է որպես 10-րդ դարի սելջուկյան կառույց: Հասկանալի է, որ թշնամու կոպիտ ուժի, նենգության, մեծ տերությունների խարդախության պատճառով է մեր պատմական տարածքում ստեղծվել թուրքական ընդարձակ ու մեծ մասով համարյա անբնակ կայսրությունը, թեև 80 միլիոնի է մտնում նրա բնակչությունը, Ի՞նչ եք կարծում, այս ամենի մեջ մենք չունեն՞ք մեղքի մեր բաժինը:

ԱԼԹ. - Ներում եմ հայցում դառնացած խոսելուս համար: Ունենք և մեծ բաժին, ցավոք: Մեր անմիաբանությունը, օտարասիրությունը, մեր հայրենիքը չարժևորելու, ստեղծածն ու ունեցածը ճիշտ չգնահատելու մոլորությունը, «Որտեղ հաց՝ այնտեղ կաց» մուրացկանի ողորմելի վարդապետությունը: Վերջերս Ֆրանսիա դարաբաղցիներ մոտեցան ինձի և ըսին, թե նեղության մեջ հայտնված խեղճ մարդիկ ենք, օգնեք մեզ: Ես ալ ըսի իրենց՝ դուք խեղճ չեք, դուք հերոս, մի պատառ

Հայաստան ազատագրած ու օտարացունից փրկած հաղթող ժողովուրդ եք, ատո՛ր համար ձեզի պիտի օգնեն:

ԹՂԹ. - Եղեռնի հետևանքով է արևմտահայությունը հայրենագրվել ու աշխարհի լայնքով ու երկայնքով ձևավորել հայկական սփյուռքը: Այսօր Ձեզ չի՞ մտահոգում արտագաղթը Հայաստանից:

ԱԼԹ. - Ամենն ցավոտ խնդիրներն մեկն է այսօր: Եվրոպա և այլ երկրներ արտագաղթող հայերը կը կարծեն, թե դուրսը ավելի լավ է, կրնան դուրսը յամբ դրամ շահիլ, հարստանալ, ինքնահաստատվիլ: Սակայն սփյուռքի պատմությունն ու ներկա վիճակը աչքերնիս առջև է. երկու-երեք սերունդ, 50 տարի, օտար միջավայրը ձուլարան է մանավանդ խառնամուսնությունների հետևանքով: Ինքը քեզ և զավակներիդ կորսնցնելու գնով չարժե լքել հայրենիքը: Մանավանդ որ այսօրվան սփյուռքը տկար է, թույլ, իսկ մեծ տերություններից մեծ սպասելիք պետք չէ ունենալ, անոնց մարդասիրությունն ու մեծահոգությունը չնչին բաներով կարտահայտվին միայն: Հայրենիքի մեջ ամրանալն ու հայրենի պետականությունը հզորացնելն է ճիշտ ճանապարհը:

ԹՂԹ. - Մեծ եղեռնի 100-ամյակն է մոտենում. այս առթիվ Ձեր մտորումները:

ԱԼԹ. - Դա էլ մեր ազգային մեծ ողբերգության ցավալի տարելիցն է: Կը խորհիմ, թե Երևանի կենտրոնը՝ կենտրոնական հրապարակի վրա Եղեռնի տպավորիչ, խորհրդանշական հուշարձան մը պետք է կանգնեցնել, որովհետև բոլոր Հայաստան և Երևան եկողները չէ, որ կրնան երթալ Ծիծեռնակաբերդ:

Պետք է զորացնել հայոց պահաջատիրությունը, զոնե այնքան, որ հասնենք Արցախի խնդրի արդարացի լուծման որպես փոխհատուցում հայոց անցյալի ողբերգական կորուստների և մեր ժողովրդի կրած չարչարանքների:

ԹՂԹ. - Դուք մեր հիմնադրամի մեծ բարեկամն եք, և նվիրատվությունների մեջ Ձեր չափաբաժինն ամենամեծերից է, որի համար Ձեզ և Ձեր և ազնվափայլ տիկնոջը շնորհակալություն եմ հայտնում մեր հոգաբարձուների խորհրդի և բոլոր ընթերցողների անունից: Խորապես համոզված եմ՝ սա Ձեր վերջին այցելությունը չէ, և Դուք նորից եք Հայաստան գալու, որովհետև կարծում եք՝ Ձեր արածը քիչ է և Դուք ավելի շատ

եք պարտք, որովհետև գիտեք նաև, թե ինչ մտահոգություններ ունենք, և Հայաստանում ու Արցախում ինչ խնդիրներ են լուծվում Ձեր և մյուսների նվիրաբերած գումարներով:

ԱԼԹ. – Այդպես է, անշուշտ: Կ'ուրախանամ, որ ճիշտ եք հասկացել իմ էությունն

ու բնավորությունը: Անշուշտ, նորեն պիտի գամ և քանի՜ անգամներ: Միշտ պիտի գամ, որպեսզի Արցախի հետ միասին ավելի շենացած տեսնեն մեծ Հայաստանի այս փրկված հողակտորը, որպեսզի հայրենաբնակ հայությանը տեսնեն շատ ավելի բարեկեցիկ ու

հոգսերի բեռը՝ թեթև ու տանելի: Հայը միայն հայրենիքի մեջ կրնա լիարժեք երջանկություն ունենալ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԵՐ ՓՈՔՐԻԿ ԲԱՐԵԳՈՐԾԸ

մեծերի օրինակով և որոշել է անձամբ մասնակցել բարեգործության: տուն է, որ բարեգործությունը ազգա-

Ահա այս ծրարով, որի երեսին իր յին տուրքի պես մի բան է, շարունակա-անվարժ ձեռքով նա ջանացել է կական է, և պարտավորեցնում է պատկերել կաթնատու կով և նրա շնոր-հակալություն հայտնել այս շուրջ աշխույժ թովաջող երեխաներ, դեպքում հոլանդաբնակ Մարիամ Ա-բնակելի տուն՝ գործող ծխնելույզով, վազյանի ծնողներին այդպիսի օրի-որ Արցախի ու Հայաստանի հարա-նակելի հայուհի դաստիարակելու տևությունն են խորհրդանշում, մեզ է համար:

ուղարկել ոչ ավել ոչ պակաս մեկ երբ մանկիկի ուղարկած այս ծրա-կովի արժեք... Ուրեմն՝ բարեգոր-րը՝ նրա իսկ նկարագրողունով, ծությունը միայն մեծերի մենաշնորհը տեսավ բանասիրության դոկտոր նալով մեր հիմնադրամի գործունեու-չէ, և նոր սերունդն էլ, աշխարհի որ Սարգիս Մըխիթարյանը, նրա մեջ էլ թյան և հատկապես «Կովեր» ծրագրի ծայրում էլ որ լինի, ջանում է հնար ու արթնացավ մնջող բանաստեղծը և մասին և գիտակցելով Արցախի Քա-միջոց գտնել նորոյա անմիջական տպավորությամբ գրեց շաթաղի շրջանում բազմազավակ ըն-մարտահրավերների թելադրանքով, հետևյալ քերթ-վածը.

տանիքներին օգնության անհրաժեշ-մեղյալ հայորդիներին որևէ կերպ տությունը, ինքն էլ քաջալերվել է օգտակար լինելու:

ԴՊԿՏՈՐ ՆԱԶԵԼԻ ՉԱՐՉՅԱՆ

1949 – 2013

Ցավով իմացանք, որ ս/թ հունվարի 30-ին 64 տարեկանում մեզնից անդարձ հեռացել է թանկ ու սիրելի մի անհատականություն՝ ազգանվեր հայուհի, վաստակաշատ ու հեղինակավոր բժիշկ Նազելի Չարչյանը: Արմատներով հաջընցի այդ հրաշալի հայուհու մարդկային արժանիքները մի պարզ թվարկումով չեն սպառվի. անզուգական մայր էր ու հավատարիմ ամուսին, վստահելի ընկեր ու հարեհաս բարեկամ, կարեկից սիրտ ու բարեգործությունների նախածեռնող:

Նա շատ էր նման մեր էպոսի Ծովինար հերոսուհուն, որ հանուն Հայաստան երկրի հանձն առավ ամենամեծ զոհողությունները:

Նրանց ընտանիքը 1970 թ. Հայաստանից մեկնեց Արգենտինա, սակայն Նազելին խիզախեց մնալ Երևանում և ուսումը շարունակեց պետական բժշկական ինստիտուտում ու հիպոկրատյան երդումով ստացավ բժշկի վկայական:

Ուսանողության շրջանում ճակա-

տագրով ընտրվեց հոգեկից ու գաղափարակից ամուսինը՝ նույնպես բժիշկ Դեյվիդ Չարչյանը: Բժիշկ ամուսիններով 1980 թ. մեկնեցին Միացյալ Նահանգներ, որտեղ բժշկական գործունեություն ծավալելու համար հարկադրված եղավ հաղթահարել լեզվական դժվարություններն ու, զավակների խնամքին զուգահեռ, նորից սովորել ու ձեռք բերել բժշկի նոր վկայական:

Մարդկային ու մասնագիտական հեղինակությունը դյուրությամբ չեն վաստակում: Գլենդելի «Մենորիալ» հիվանդանոցում բժիշկ Ն. Չարչյանը սպասարկեց տասնյակ հազարավոր հիվանդների՝ դրսևորելով իր մասնագիտական հմտություններն ու մարդկային բարձր որակները: Համայնքի անկեղծ սիրուն ու վստահությանը արժանանալուն նպաստեց և այն, որ Նազելին շուրջ երկու տարի պարբերաբար հեռուստատեսությամբ բժշկական անվճար խորհրատավություն մատուցեց տեղի հանրությանը: Հասունացել էր հանրային մեծ ձեռնարկումների համար: Ուղնուժուժով հայ բժշկուհին մխրճված էր հայահոծ գաղութի հայ կյանքի մեջ և անձանձիր ծառայում էր նրա օրըստօրեական պետքերին:

Հայերեն չիմացող, հայոց պատմությանն ու մշակույթին անտեղյակ օտարախոս հայերի համար նա Գլենդելի Երիտասարդ քրիստոնյաների (UCLA) տղամարդկանց մասնաճյուղի շրջանակներում հիմնեց անվճար շաբաթօրյա վարժարան, որն արդեն ունի 1000-ի չափ շրջանավարտ: Սրան զուգահեռ՝ 2005 թ. նա Կալիֆոռնիայի համալսարանի Լոս Անջելեսի մասնաճյուղում հիմնեց «Հայոց լեզվի և մշակույթի բարեկամներ» կառույցը, որը ծառայում է մեր լեզվի ու մշակույթի տարածմանը: Հաջընցո զավակը երբեև անտարբեր չի եղել իր եղերաբախտ ու հերոսատիպ հայրենակիցների հանդեպ: Նա նույն ժամանակներում անդամակցում է Հաջնի հայրենակցական միության վարչությանը և

Հայաստան է մեկնում՝ Նոր Հաջընում իր նպաստը բերելու տեղի վարժարաններից մեկի վերանորոգման աշխատանքներին: Սակայն դոկտոր Ն. Չարչյանի հայրենանվեր գործունեության մեջ առանձնակի կարևորություն ունի դոկտոր Քերոլան Նաջարյանի՝ Արցախում հիմնած «Արփեն» կենտրոնի երկվորյակը՝ 2005 թվականից զուգահեռ գործող «Անահիտ» հիմնադրամը՝ որի նպատակն է պայքարել Հայաստանի գյուղական վայրերում բնակչության թվի նվազման դեմ:

Իրոք առանձնակի կարևորություն է ստանում այս հիմնադրամի գործունեությունը, որովհետև նրա նշանաբանն է «1, 5 միլիոն զոհերի դիմաց 1, 5 միլիոն հայ երեխաների ծնունդ»: Հատուցման ազնիվ կարգախոս, որի արդյունքները շոշափելի են: Այս կարգախոսը դոկտոր Նազելի Չարչյանի նախագահության ընթացքում գործնականի է վերածվել Հայաստանի Թալինի և Մարալիկի շրջաններում հղի մայրերին նախածննդյան ու հետծննդյան շրջաններում սատարելով և ավելի քան 2000 հայ երեխաների ծննդյանն աջակցելով:

Այնքան արգասավոր ու մարդասիրական էր դոկտոր Նազելի Չարչյանի գործունեությունը, որ նա արժանավորապես մեծարվել է ԱՄՆ Կոնգրեսի, Կալիֆոռնիայի նահանգային խորհրդարանի, Լոս Անջելեսի տարածաշրջանի վարչակազմի ու մանավանդ Գլենդելի քաղաքապետարանի կողմից: Նա արժանացել է նաև Ամերիկահայ բժշկական ընկերակցության «Նախագահի ղեկավարման մրցանակին»:

Բարեգործ լինելը բարձրագույն պատիվ է: Քչերն են դա գիտակցում: Իր գիտակցական կյանքում «Անանձնական ուրախությամբ» ապրած ազգանվեր ու ազնվափայլ հայուհին՝ դոկտոր Նազելի Չարչյանը, իր տխրառիթ մահն անգամ ջանացել է ծառայեցնել՝ ազգօգուտ ն թ. մարտի պատակի:

Երկրային հրաժեշտից առաջ նա պարտավորեցրել է բոլոր մերձավորներին ու կազմակերպություններին՝ իր մահվան առթիվ պատվիրվելիք ծաղկեպսակների գումարը փոխանցել «Անահիտ» հիմնադրամի

հաշվին: Հայուհի, որ ապրեց իմաստալից կյանքով և օրինական հպարտությամբ է ներշնչում բոլոր ապրողներին: Օրհնություն և փառք նրա լու-

սավոր ու աննեռ հիշատակին:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒՆԵՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՔԵՌԻ ԵՂԻՇԻ ԴԱՍՏԻԱՐԱՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Բոլոր ականատես-մասնակիցները հիշում են, որ 1988 թ. վաղ գարնանը Երևանի Թատերական հրապարակում, որ հետո վերանվանվեց Ազատության հրապարակ, մի քանի հարյուր հազարանոց, անգամ միլիոնանոց ցույցեր էին կազմակերպվում: Դա հանուն Արցախի վերադարձման մեր ժողովրդի միասնական պահանջատիրության բարձրագույն արտայայտությունն էր, որ Մոսկվայի հանձնակատարներ Դուլգինսն ու Լուկյանովը վերին ցուցումով որակեցին որպես «մի խումբ ծայրահեղականների խառնակություն»:

Իր հնամաշ «Ձապորոժեցով» տասնյակ կիլոմետրեր կտրելով՝ Հոկտեմբերյանի Նալբանդյան գյուղից ամեն օր Երևան էր հասնում Եղիշ քեռին: Գրեթե բոլոր մասնակիցները նրան ճանաչում էին, որովհետև բեղավոր ծերունին այդ

օրերի քարոզիչներին իր հաստատող կամ մերժող խոսքով, վեր բարձրացրած բռունցքով ու արտահայտիչ հայացքով կարծես մեր միլիոնավոր զոհերի խոսքն էր մարմնավորում և իր ներկայությամբ կարծես հնարավոր էր դարձնում պատմական արդարության վերականգնումը: Բայց հայոց արդար պահանջին թշնամին արծագանքեց Սումգայիթի ողբերգությամբ, Բաքվի, Գյանջա-Կիրովաբադի և ադրբեջանի մյուս բնակավայրերի հայերի ջարդով ու տեղահանությամբ: Ավելին. նա չհանդուրժեց արցախահայության՝ Հայաստանին միանալու հանրաքվեով Ադրբեջանի կազմից դուրս գալով Հայաստանին միանալու օրինական կամարտահայտությունը, հարձակվեց Արցախի վրա՝ մեզ պարտադրելով պատերազմ, ուր ինքը պարտվեց:

Հենց Ազատության հրապարակից մարդիկ մեկնեցին պատերազմ՝ ով ինչով կարող էր զինվելով, իսկ թշնամին զինված էր կասալյան ռազմավերից ու նոտոհրածգային դիվիզիաներից բռնա-

զավթած տանկերով ու տարբեր զինատեսակներով:

Իր բնօրրան հայրենիքը՝ Մուշը կորցրած Եղիշ քեռին նույնպես ռազմաճակատ մեկնեց ու զոհվեց Արցախի ազատագրության համար մղվող կռիվներում ու թաղվեց Եռաբլուրի պանթեոնում:

Պատերազմ մեկնեցին նաև Եղիշ քեռու զավակները՝ Հովհաննես և Վալերի Դարբինյանները:

Ջարմանալի ժողովուրդ ենք մենք. ինչ անուն կամ մականուն ասես չենք գործածում: Եվ հազարամյակների ընթացքում այդ անուն-մականունների խայտաբղետության մեջ միմյանց կրկնող անունները քիչ են: Կան «զոդական» մականուններ, որոնք ինչ-ինչ իրադրություններում ու միջավայրերում պարծենալու և «հեղինակության» համար են, կան և մականուններ, որ մեզ տվել է մեր դարավոր թշնամին, ինչպես աշուղ Ֆահրատի հայտնի «Մենք անկեղծ զինվոր ենք» երգում է ասվում.

Դուշմանը մեզ տվեց ջանֆեդա անուն,

Այդ անվան համեմատ տեսավ

գորություն...

Անհրաժեշտ դեպքերում ու ժամանակներում ինքներս ենք մեզ անվանակոչել Առյուծ Սիեր, Գայլ Վահան, Դժոխք Հրայր, Արծիվ Պետո, Ասկուկա /Բեկոր/ Աշոտ, Ցուլ Գագո և այլն: Երբեմն էլ մեզ անվանել ենք այնպես, որ թշնամու համար ընկալելի և սարսափելի լինի: Այս բացառիկ դեպքում է, որ ունենք անվան կրկնություն՝ Դուշման՝ Թշնամի. այսինքն՝ Դուշման Վարդան Ստեփանյան և Դուշման Հովհաննես Դարբինյան: Երկու Դուշման, երկու թշնամի, բայց ո՞ւմ համար: Երկուսն էլ, ինչպես Եր. Օտյանը կասեր հույս էին յուրայինների և սարսափ՝ թշնամիների համար: Առաջինը բազում հաղթական մարտերից հետո զոհվեց Շուշիի ազատագրման ժամանակ և փառաբանվեց լեգենդանալով, երկրորդը հերոսացավ՝

արժանանալով «իրեղեն գնդակի համբույրին», վիրավորվեց ու ի հեճուկս և ի սարսափ թշնամու ողջ մնաց:

Առաջինի մասին շատ է խոսվել ու գրվել: Երկրորդը՝ Հովհաննես Դարբինյանը, 1969 թ. մարտի 23-ին ծնվել է ՀՀ Արմավիրի մարզի Նալբանդյան գյուղում՝ Եղիշ քեռու ընտանիքում և ստացել նախ նրա դաստիարակությունը: Հոկտեմբերյանի գյուղատնտեսական տեխնիկումում ուսումը կիսատ թողած՝ 1987-88 թթ. ծառայել խորհրդային բանակում՝ Խարկովի մարզի Մալինովկա գյուղում: Ձորացրվելով շարունակել է ուսումը, իսկ 1990 թվից մասնակցել է արցախյան ազատագրական շարժմանը: «Սև հովազ» հատուկ զննի կազմում նա իրականացրել է բազմաթիվ մարտական հաղթական գործողություններ, Լաչին – Հոջազի, Հորադիսի կռիվներում զլխից ու ոտքից ծանր վրավորվել է, ապաքինվելուց հետո վերադարձել է մարտակարգ, մասնակցել Կոբրա, Մելիքբեկ, Սաֆիա, Մազաթլա բնակավայրերի ազատագրմանը:

Ձինադադարից հետո՝ 1995-99 թթ., Դուշմանը ՀՀ Արմավիրի մարզի ուսումնական կենտրոնում վաշտի հրամանատար էր, իսկ 1999-ից՝ N զորամասում լեյտենանտի կոչումով

Դուշմանը և զինվոր Արամիկը 2005 թ.

նաբար բարձրացած կլիմին

(զինվորական կոչումն ու պաշտոնը) գումարտակում դասակի հրամանատարը և իր ռազմական գիտելիքներն ու փորձն է հաղորդում հայոց բանակի զինվորների նոր հերթափոխներին:

Պատերազմական օրերից Դուշմանը շատ հիշողություններ ունի, բայց հիշում է առավել հետաքրքիր մի դրվագ. «1994 թ ես ծանր վիրավորվել էի գլխից: Ինձ բերել էին տուն,- պատմել է նա: - Վիճակս շատ ծանր էր: Արամիկս նոր էր սկսել խոսել: Երբ նրան հարցրել են «Ի՞նչ ես դառնալու», որդիս պատասխանել է. «Բժիշկ, որպեսզի բուժեն հարիկիս և նրա նման վիրավոր զինվորներին: Այնպես են ուզում, որ,- շարունակել է նա,- որդիս իսկական զինվորական լինի, բժիշկ դառնա ու բուժի զինվորականներին: Այնպես են ուզում, որ նա լինի արժանի ժառանգորդը իմ նշանավոր ու փառավոր ուղի անցած պապիս, մեր տոհմի, մեր տառապանքի և հպարտության ակոսած ուղին ամուր պահի և իր սխրանքներով փառավորի

մեր պայծառ տոհմաճյուղի պատմությունը»: Արդյո՞ք սա հենց քեռի Եղիշի դաստիարակության փոխանցումը չէ նոր սերունդներին:

Օդաչու էր քեռի Եղիշի մյուս որդին՝ Վալերին: Սա էլ հայրենիքի նվիրյալ զինվոր էր, պատերազմական օրերին իրականացրել էր բազմաթիվ կարելի և անկարելի, թույլատրելի և անթույլատրելի բռնիքներ դեպի Արցախ: Վալերին զոհվեց մարտական բռնիքի ժամանակ Ղոջազի տարածքում, երբ ինքնաթիռով օգնություն էր տանում Արցախի ազատամարտիկներին:

Ահա ինչ է նշանակում Եղիշ քեռու՝ զավակներին տված հայեցի դաստիարակություն, որ շարունակվում է սերընդեսերունդ:

Այս հաղորդման մեջ օգտագործված եղեկությունները՝ ըստ «Ժուռնալիստ» թերթի 21-րդ համարի նյութերի – խմբ.:

ՀԱՅՐԵՆԻ ՀՈՂՈՒՄ ԱՄՐԱՆԱԼՈՎ

Սիրիական ճգնաժամը ծանր հարված էր տեղի մեր հայրենակիցների համար: Հայաստան գաղութ ունեցող երկրում, ուր բնավորված հայերն իրենց աշխարհածեն գործն են անում, ունեն բարեկեցիկ վիճակ, ապրում են տնտեսական ու մշակութային բուռն կյանքով, պատերազմը հրահրվում է թրջական իշխանությունների կողմից Մեծ եղեռնի հետևանքով հայրենագուրկ դարձած հայությանը՝ պահանջատերերի զավակներին ու նրանց շառավիղներին նորից տարհանելու և իրենց ոճրագործության հետքերը վերացնելու անսթղ մկրտություններով: Թուրքերի կողմից հայերի ցեղասպանությունը 100 տարի հետո էլ շարունակվում է, և այդ ոճրագործ պետությունը, ցավոք, այսօր էլ ունի համակիրներ ու հովանավորներ և առավելագույնս օգտվում է իր անպատժելիությունից: Հետևանքը տխուր է ու ողբերգական: Սիրիայի պետական հովանու ներքո հայերը մայրաքաղաք Դամասկոսում, Հալեպում, Կամիշլիում և այլուր տուն ու տեղ էին դրել, հոգևոր, մշակութային, կրթական ու բարեգործական հաստատություններ հիմնել, իսկ այսօր այդ ամենը լքելն ու հեռանալը շատերը պիտի համարեն մեծ հաջողություն: Նորից բռնություն, ջարդ ու տեղահանություն, աշխարհի ճամփաներ ու անորոշություն...

Առավել ողջամիտները Հայաստան են գալիս: Չնայած սուղ պայմաններին՝ այստեղ նրան ընդառաջում են ամեն ինչով տուն, աշխատանք, հնարավոր կենսապայմաններ, ընդհուպ

մինչև Աշտարակի հարևանությամբ առանձին բնակավայրի կառուցում: Շատերն էլ Արցախ են մեկնում մշտական բնակության, տնավորվում Բերձորում, Կոփասկանում, Իշխանաձորում և այլուր: Բերձորի վարչակազմ հյուընկալել է 30 սիրիահայ ընտանիքների, նրանց տրամադրել է ժամանակավոր կացարաններ, նույնիսկ Բերձորի հյուրատունը, մինչ նրանց համար բնակարանների կառուցման ավարտը: Նրանցից մեկը՝ Կամիշլիից եկած Սերոբ Պողոսյանը, հայրենի հողի վրա ինքն է սեփական ձեռքերով կառուցում իր տունը:

- Մասնագիտությամբ էլեկտրիկ եմ, աշխատում եմ Բերձորի էլցանցում: Ինձ խորթ չեն նաև գյուղական աշխատանքները. նարդու վարպետիս՝ Գուրգեն Մելիքյանի ծառերն են ջրում, ինձ հատկացված հողն են մշակում, տուն են կառուցում՝ էլցանց են երբեմն արձակուրդ խնդրելով: Երբ կառուցումն ավարտեն, իսկ դա դեռ երկու տարի կտևի, որովհետև մենակ եմ աշխատում, ավարտեն, ծնողներս պիտի գան:

Ով ուր կուզե թող երթա: Ա՛ս է մեր հայրենիքը, սա՛՛ հողի վրա պիտի ամրանանք, որովհետև կը հասկնամ ուրիշ տեղ մենք ապագա չունինք: Այլևս հետդարձի ճամփա չկա ինձի համար,- մեր զրույցի ժամանակ ասաց Բակունցի ազնիվ ջրվոր Լառ Մարգարին հիշեցնող կամիշլեցի Սերոբ Պողոսյանը:

	Ազգանուն, անուն	քննության վայրը	երեխաների թիվը	ստգ. կովերի թիվը	հովանավորները	կով.ական ջի N
249	Մարգարյան Սուսաննա /միայնակ.մայր/	ք. Բերձոր	4	կով 1	Վահագն Մահտեսի Հակոբյանց /Գերմանիա/	352092
250	Սահակյան Վահրամ Բաղդասարյան Աննա	ք. Բերձոր	4	կով 1	Մարիամ Ավագյան /Յուժանիա/	325093
251	Ամիրխանյան Վեներա Հայրապետյան Վալերի	գ.Գողթանիկ	8	կով 1		385097
252	Ավանեսյան Արտյոմ Խարզյան Աստղիկ	ք. Բրձոր	4	կով 1		325094
253	Արրահամյան Լուսինե Ավագյան Արամ	գ.Գողթանիկ	6	կով 1		325095
254	Խարզյան Գայանե Ալեքսանյան Գեղամ		5	կով 1		315004

Շարունակելի

<<Գուրգեն Մելիքյանի՝ Քաշաթաղի բազմազավակ ընտանիքների հիմնադրամին>> կրկնակի վճարում կատարած հովանավորների ցուցակ*

h/h	Ազգանուն , անուն	Գումարի չափը	Օգն. նպատակը	Մուծման ամսաթիվ I	Մուծման ամսաթիվ II
1.	Բաբաջանյան Մասիս	300 \$,121 800	Օգնություն	07.12.2012 թ.	12.03.2013 թ.
2.	Մալոյան Էֆիկ և Լևոն	100\$,40 600	Օգնություն	07.12.2012 թ.	12.03.2013 թ.
3.	Վարդանյան Մուրեկ և Օլգա	105\$,42 525	Օգնություն	07.12.2012 թ.	08.02.2013 թ.
4.	Սահակյան Աննիկ	50\$, 20 300	Օգնություն	07.12.2012 թ.	12.03.2013 թ.
5.	Շահբազյան Գառնիկ, Լեյլա և Շարիս	500 \$,202 750	Օգնություն	07.12.2012 թ.	12.03.2013 թ.
6.	Գալստանյան Արթուր	150\$, 60 900	Օգնություն	07.12.2012 թ.	12.03.2013 թ.
7.	Եղյան Արտաշես և Հասմիկ	400\$, 163 000	Օգնություն	07.12.2012 թ.	12.03.2013 թ.
8.	Կրիստինյան Հակոբ	200\$,81 000	Օգնություն	07.12.2012 թ.	12.03.2013 թ.
9.	Գյուրջյան Ռուբեն	600 \$,	օգնություն		

* Կրկնակի վճարումները կատարվել են նախկին հաշվապահի մեղքով , որի համար հոգաբարձուների խորհուրդը հայցում է մվիրատուների ներողամտությունը և խնդրում, որ հնարավորության դեպքում նորից մուծեն : :

Ներքոհիշյալ հովանավորների անունները ներառված չեն եղել թերթիս նախորդ համարում տպված ցուցակում /վճարման կտրոնները առկա են/

h/h	Ազգանուն , անուն	Գումարի չափը	Օգնության նպատակը	Մուծման ամսաթիվ
1.	Մարատ Գրիգորյան	120 000դ	Օգնություն	22.07.13թ.
2.	Sheila Papayans	1250\$, 520 625	Օգնություն	21.05.13թ.
3.	Չելս տուրգ ՄՊԸ	280 000	Օգնություն	30.07.13թ.
4.	Dr. Seht Shahbadian	100\$, 40 600	Օգնություն	07.12.12 թ.
5.	Rouben Issakhanian	100\$, 40 600	Օգնություն	07.12.12 թ.
6.	Khachik and Alis Aloyan	100\$, 40 600	Օգնություն	07.12.12 թ.
7.	Valadieh Avanesian	100\$	Օգնություն	07.12.12 թ.
8.	Siranush Yegiants	100\$	Օգնություն	07.12.12 թ.
9.	Elizabeth Mardoyan	100\$	Օգնություն	07.12.12 թ.
10.	Harry Haroutunian	100\$	Օգնություն	07.12.12 թ.
11.	Jaques Altiparmakian	1 340 000	Օգնություն	19.07.13 թ.
12.	Ավան ՓԲԸ	300 000	Օգնություն	07.07.13թ.
13.	Վահագն Մեթյան	100\$, 40 700	Օգնություն	07.12.12 թ.
14.	Բաբայան Թումանյան	203 000	ԽԵԱ	12.09.13թ.
15.	Վահագն Մահտեսի Հակոբյանց	243 000	ԽԵԱ	28.08.13թ.
16.	Ալեք Բաղդասարյան	345 620	Նկարների ծր.	02.08.13թ.

17.	Մարիամ Ավագյան	250 000	ԽԵԱ	24.08.13թ.
18.	Կիրակոս Գյուլումջյան	3000\$, 1 221 000	Օգնություն	20.08.13թ.
19.	Հակոբ Թությունջյան և Իրինա Մովսիսյան	40 000	Օգնություն	29.08.13թ.
20.	Հակոբ և Մարի Ալտիպարմաքյան	100 000	Օգնություն	13.08.13թ.
21.	Ջորջ Ապոշյան	2000\$, 820 600	Օգնություն	18.07.13թ.
22.	SCN կազմակերպ. Կարինե Աբուլյան	61 400	Նկարահանումների համար	12.07.13թ.
23.	Boroian Rafik	203 500	Ուսման ծրագիր	14.08.13թ.
24.	Pac Fill NCL	200\$	Օգնություն	07.12.12թ.
25.	ՀՀ կառ. Առընթեր պետ եկամուտ. Կոմիտե	228 210	Օգնություն	15.07.13թ.

ՀԱՅ ՁԵՈՔԻ ՀԱՅՐԵՆԻ ԿԱՐՈՏ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

Կիլիկիո Անարգաբայի բերդը՝ հեռվից

Բագրատունիների Անի մայրաքաղաքի զինանշանը այսօր՝ 2013 թ.

Համարի նյութերը, շարվածքը , լուսանկարները և ձևավորումը Ս. Մուրադյանի:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Գլխավոր խմբագիր՝ **ՍԱՄՎԵԼ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ**, բան. գիտ.
դոկտոր, պրոֆեսոր

ԱՐԾՐՈՒՆ ԱՎԱԳՅԱՆ, բան. գիտ. դոկտ, պրոֆեսոր

ԳՈՒՐԳԵՆ ՄԵԼԻՔՅԱՆ, բան. գիտ. թեկն., պրոֆեսոր

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍԱՖԱՐՅԱՆ, պատմ. գիտ. թեկն., պրոֆեսոր:

Խմբագրության հասցեն և հեռախոսները՝

Երևան, 375025, Աբուլյան 52 ա, հայ բանասիրության

ֆակուլտետի մասնաշենք, 215 սենյակ:

54- 43 – 91 + 1- 18, բջջ. 055-52-29-36, 55-25-37:

Տպաքանակ՝ 99: